

Шлемкевич С.Л.
*к.ф.н., доцент кафедри філософії,
соціології та культурології
Національного лісотехнічного
університету України*

ЗНАННЯ ЧИ ІНФОРМОВАНІСТЬ: ВИКЛИКИ НОВОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ

Кожна культурно-історична епоха характеризується певною сукупністю світоглядних орієнтирів, які, в кінцевому результаті, формують той унікальний клімат, який прийнято називати «духом епохи». Протягом усієї історії людства цей «дух епохи» теоретики намагалися у концентрованому вигляді відобразити у назві того чи іншого історичного відрізка: епоха Відродження, Просвітництва тощо. З другої половини ХХ ст. в ситуації, коли інформаційні технології почали здійснювати вирішальний вплив на всі сфери суспільного життя, для характеристики нової культурно-історичної епохи активно почали використовували термін «інформаційне суспільство». Відомі соціологи, філософи, культурологи (у першу чергу згадаймо японських вчених Ю. Хаяши, Й. Масуду, американських – Д. Белла, М. Маклюєна, Ф. Махлупа) вважали, що використання такої назви для якісно нової стадії розвитку суспільства цілком виправдано, оскільки інформація стала головним ресурсом інтелектуальної, виробничої та підприємницької діяльності людини. Необхідність освоювати лавиноподібний притік інформації примушує людину шукати ефективні способи її використання, аби бути готовою змінювати види діяльності, оволодівати новими професіями, ставати більш мобільною у прийнятті рішень.

Нові реалії викликають динамічні зміни у всіх сферах людської діяльності. Не виключенням є, безперечно, і сфера освіти, особливо вищої, професійної освіти, реформування якої примушує повністю змінити методологію процесу формування фахівця сучасного рівня.

Особливим чином цей процес відбувається в Україні, де, перш за все, необхідно було подолати наслідки багаторічного перебування в ідеологічних тенетах «радянської школи», яка декларувала сприяння

всєбічному розвитку особистості, а на справі ж формувала виконавський тип особистості, негативно оцінювала всі форми інновацій.

Реалії інформаційного суспільства активізували пошуки шляхів переформування національної системи вищої освіти, якісно змінивши мету освіти, наголошуючи, перш за все, на важливості підготовки конкурентоспроможних фахівців міжнародного рівня. Вища школа України визнає шлях оновлення змісту освіти, орієнтацію на створення ефективних механізмів впровадження нових педагогічних технологій. Педагогічні працівники з ентузіазмом проживають цей час експериментів та сміливих рішень. Разом з тим, необхідно констатувати, що ці експерименти у деяких вищих навчальних закладах, які отримали можливість самостійно визначати стратегію навчального процесу, на жаль, іноді зводяться до банального посилення інформаційного потоку. Для цього збільшується обсяг навчального матеріалу, перелік фахових дисциплін, конкретизуються фахові компетентності тощо. Оцінювання якості знань проводиться переважно шляхом формалізованого тестування, де головним показником якості є лише, умовно кажучи, «кількість» нагромадженої інформації, а не її творче опрацювання.

У вищій школі України спостерігається тенденція до зменшення блоку гуманітарних дисциплін з мотивуванням посилення уваги до спеціальних фахових. Між тим, не варто забувати, що саме гуманітарні дисципліни зорієнтовані на формування світогляду, нестандартних способів діяльності, універсально творчого сприйняття дійсності.

Вища освіта, спрямована на відтворення лише вузького спеціаліста, прагматика, а не духовно розвинутої, творчо мислячої особистості, призводить до загострення протистояння техніки і природи, до руйнівних процесів у навколишньому середовищі. Існує певна загроза, захопившись бажанням збільшити інформованість учня-студента, знівелювати ціннісно-смісловий аспект освітнього процесу. Умовно кажучи питання «що вивчати» стане важливішим, ніж питання «як застосовувати». Інформація в чистому вигляді не є вагомою, цінність вона отримує лише після сприйняття, творчої переробки та застосування конкретною особою на практиці.

Саме тому треба зробити все можливе, щоб на противагу парадигмі «навчання» утвердилася парадигма «вчення», на противагу інформованості утвердилася ідея інтелектуалізації, творчості, свободи мислення. Необхідно утвердити такий процес виховання та освіти, центром якого стане творча особистість, здатна вчитися, самостійно здобувати потрібні знання та формулювати нові ідеї.

Kądziołka Władysław

ks. dr hab.,

Pontifical University of John Paul II in Cracovia

Faculty of Social Sciences (Poland)

THE ETHICAL DIMENSION OF GLOBALISATION IN THE TEACHING OF JANA PAUL II

*The rich is not the one who has, but the
one who “gives away” who is able to give.*

John Paul II

Summary

In the teaching of John Paul II's the need of solidarity globalization is particularly stressed out as well as that of humanization of globalization processes. With the aim of doing it, one should be guided by unchanging social values: the truth, freedom, justice, solidarity, subsidiarity, love. The globalization has two faces: - the benefits which it brings to the world, individual countries and its main beneficiaries, that is international corporations; - negative effects which the developing countries and all people of the world experience.

Globalization processes change all levels of our lives in the world. They are extremely complex, they concern many aspects and planes of life: economic, cultural, political, social, it is difficult to grasp them as a whole. The scope of the phenomenon is as broad as possible, covering practically the whole world, all areas of life. John Paul II in his teaching on globalization constantly emphasizes that ethics requires that systems